

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_CJL_KDL_20

Digitální učební materiál

Sada: Komplexní jazykové a stylistické rozbor pro vyšší gymnázium

Téma: Jazykový rozbor – neumělecký text odborného stylu

Autor: Mgr. Dagmar Kadlecová

Předmět: Český jazyk

Ročník: 4.ročník VG

Využití: Studijní materiál určený pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál slouží k procvičení učiva z oblasti odborného stylu, lexikologie, morfologie a tvoření slov.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Podíváme-li se jen povrchně, byl konec 19. století obdobím velkého blahobytu, a dokonce i neodůvodněné spokojenosti. Ovšem umělci a spisovatelé, kteří měli pocit, že jsou outsiders, byli čím dál tím více nespokojeni s uměleckými záměry a metodami, které se líbily veřejnosti. Architektura poskytovala pro jejich útoky nejsnazší terč. Stavebnictví se stalo prázdnou rutinou. (...) Často vznikl dojem, že inženýři postavili napřed objekt, který vyhovoval přirozeným požadavkům na budovu, na jejíž fasádu se potom nalepilo trochu „Umění“, tedy výzdoby převzaté z nějaké knihy předloh „historických slohů“. (...) Avšak koncem 19. století si stále více lidí uvědomovalo nesmyslnost této módy. Obzvláště v Anglii byli kritikové a umělci sklíčení ze všeobecného úpadku řemeslné dovednosti zaviněného průmyslovou revolucí a přímo nenáviděli pohled na levné a nevkusné strojově vyráběné napodobeniny ornamentů, které měly kdysi svůj vlastní smysl a vznešenost. (...) Prapor nového umění – neboli Art Nouveau, secese – byl vztyčen v devadesátých letech 19. století. Architekti experimentovali s novými druhy materiálů a ornamentů. Nebyl již nejvyšší čas, aby si nová architektura používající sklo a železo, která vyrostla téměř nepozorovaně v nádražích a průmyslových budovách, vyvinula vlastní ornamentální sloh?

Zdroj: Literatura pro 2. ročník středních škol, Didaktis, 2009

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Shrňte nejdůležitější informace obsažené v textu.
2. Vyhledejte obrazové ukázky secesní architektury, malířství a užitého umění.
3. Zařadte text k funkčnímu stylu, určete jeho funkci a slohový postup a pojednejte o jazykových prostředcích užitých v textu.
4. Úkoly z lexikologie
  - a) Najděte v textu podstatné jméno abstraktní.
  - b) Vytvořte synonyma: metoda, experimentovat
  - c) Vytvořte antonyma: levný
  - d) Jak se označuje nepřímé pojmenování ve spojení: vztyčit prapor nového umění?
5. Úkoly z morfologie
  - a) Určete jmenné kategorie: v Anglii, obdobím
  - b) Najděte v textu slovesa v trpném rodě.
  - c) Určete slovní druh: a dokonce, kteří
  - d) Vyhledejte adjektiva ve třetím stupni.
  - e) Vyhledejte spojku s odporovacím významem.
  - f) Je v textu předložka vlastní?
  - g) Je v textu přídavné jméno přivlastňovací?
  - h) Jaký druh číslovky se v textu objevuje?
6. Úkoly k tvoření slov
  - a) Najděte v textu dvě slova odvozená a složená.
  - b) Který způsob tvoření slov je pro češtinu typičtější?
  - c) Vyznačte stavbu slova: vyvinula, spokojenost
  - d) Je slovo blahobyť složenina vlastní nebo nevlastní?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení:

1. Na konci 19. století jsou umělci a spisovatelé nespokojeni s uměleckými záměry a metodami, které se líbily veřejnosti, především v architektuře.

V architektuře se používá „historických slohů“, které se aplikují na nové objekty, které vyhovují přirozeným požadavkům na budovu.

Anglie – sklíčenost ze všeobecného úpadku řemeslné dovednosti.

90. léta – experiment s novými druhy materiálů a ornamentů (sklo, železo)

Vznik secese

2. Žák vyhledá ukázky secesní architektury z dostupných zdrojů.

3. Odborný styl – populárně naučný, funkce odborně sdělná, slohový postup informační, výkladový.

Jazykové prostředky výhradně spisovné

Neutrálně citově nezabarvená pojmenování

Kondenzace – významná kumulace

„Obzvláště v Anglii...

Termíny – nejsou zde tak časté secese (ornamenty, fasády, historické slohy, průmyslová revoluce)

4. a) odvozená – povrchně, spokojenosti

složená – blahobytnost, outsider

b) odvozování

c) období

d) způsob, zkoušet

e) drahý, vadit

f) metonymie

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. a) v Anglii – r.ž., č.j., p.6., vzor růže

obdobím – r. stř., č.j., p.7., vzor stavení

b) se nalepilo, byl vztyčen

c) a dokonce – spojka souřadící

kteří – zájmeno vztažné

d) nejsnazší, nejvyšší

e) avšak

f) ano

g) ne

h) řadová

6. a) vy-vin-ul-a

s-pokoj-enost

b) nevlastní